

CODE ROOD

Veiligheidsrisico's op reis

Een natuurramp, onlusten of een terroristische aanslag: ook op gangbare bestemmingen kan de veiligheid plots in het geding zijn. Waar kun je terecht voor advies en hoe zit het met annuleren, omboeken en verzekeringen?

Tekst Kees Verplanke

Als je wilt weten of een land veilig is, moet je op de site nederlandwereldwijd.nl van het ministerie van Buitenlandse Zaken zijn. Daar staat voor elk land een reisadvies, voor menig land zelfs meer dan één, omdat niet het hele land (on)veilig is. Je ziet of er risico's zijn voor wat betreft natuurrampen, oorlogsgeweld, ontvoeringen en andere onveilige situaties. Dat wordt aangegeven met een kleurcode. Groen betekent 'geen bijzondere veiligheidsrisico's', geel 'let op, veiligheidsrisico's', oranje 'alleen noodzakelijk reizen' en rood 'niet reizen'. Bij het schrijven van dit artikel kregen Afghanistan, de Centraal-Afrikaanse Republiek, Jemen, Libië, Somalië, Syrië en Zuid-Soedan voor het hele land de code rood: niet reizen. Nauwelijks een verrassing. Andere landen met een verhoogd veiligheidsrisico liggen vooral in Afrika, Centraal-Azië en Midden- en Zuid-Amerika. Er zijn ook landen waarvan je zou denken dat ze 'groen' zijn, zoals Chili, Panama, Argentinië en Thailand, maar die de code geel krijgen: let op, veiligheidsrisico's. Reizen naar deze landen wordt niet afgeraden, maar de veiligheidssituatie verschilt wel met die in Nederland. De meeste Europese landen zijn groen, net als Zuid-Korea, Japan en het grootste deel van China. Ter relativering: algemeen, ook in Europa, geldt een waarschuwing voor reële terrorismedreiging.

Voorzichtig

Het reisadvies voor een land wordt samengesteld door het ministerie van Buitenlandse Zaken, dat van Nederlandse ambassades en consulaten informatie krijgt over wat er speelt. De ambassade-medewerkers trekken het betreffende land

in om de veiligheidssituatie te beoordelen. Daarnaast is er contact met inlichtingendiensten, andere landen, lokale autoriteiten, reisorganisaties, ngo's en bedrijven. Niet onbelangrijk is de Amerikaanse Overseas Security Advisory Council (OSAC), met uitgebreide contacten wereldwijd. Reisadviezen worden aangepast als de veiligheidsrisico's voor Nederlanders veranderen. In vergelijking met andere landen is Nederland daarin vrij voorzichtig. Zo heeft het Britse ministerie van Buitenlandse Zaken bepaalde delen van Afghanistan oranje gekleurd, terwijl Nederland het in zijn geheel rood kleurt. En versoepelde Frankrijk begin 2017 het reisadvies voor Tunesië, al snel gevolgd door België: wij deden dat pas in het najaar. De reden voor de verschillen zou officieel liggen in afwijkende risico's. Die kunnen voor inwoners van het ene land net iets anders zijn dan van het andere land, bijvoorbeeld omdat het ene land actiever tegen IS strijdt dan het andere. Dit is ook de officiële reden dat er geen gezamenlijk Europees reisadvies is. Tussen de regels door spelen waarschijnlijk ook nationale belangen een rol.

Je moet het zelf weten

Een reisadvies is niet bindend. Het is dus je eigen verantwoordelijkheid of je gaat of niet. Ga je toch en raak je bijvoorbeeld je bagage, tickets en/of paspoort kwijt, dan wijst de reisverzekering de claim daarvoor doorgaans af. In geval van molest (oorlog, rellen, terrorisme) wordt overigens standaard niet uitgekeerd. Voor consulaire hulp kun je terecht bij Buitenlandse Zaken. Dat kan 24/7 op het noodnummer +31 247 247 247 en op de website nederlandwereldwijd.nl. Er is altijd een luisterend oor en advies. Je kunt ook aankloppen bij de Nederlandse ambassade of een consulaat. Als er geen Nederlandse

DIT VINDT DE CONSUMENTENBOND

Bas Willigenburg, campagneleider bij de Consumentenbond: 'Het is heel belangrijk dat reizigers zo goed mogelijk geïnformeerd worden over de situatie ter plekke, zodat ze de risico's goed kunnen inschatten. De informatie van de reisorganisaties en die van Buitenlandse Zaken moet dan ook overeenkomen; gelukkig gaat dit vaak goed.'

Bij een (dreigende) calamiteit is het daarnaast belangrijk dat het Calamiteitenfonds snel en duidelijk knopen doorhakt. Van een eenduidig Europees reisadvies, waar wij voor pleiten, lijkt het voorlopig helaas niet te komen. Buitenlandse Zaken heeft wel aangekondigd voorstander te zijn van "verdere harmonisering" van reisadviezen.'

DE NEDERLANDSE AMBASSADE

- ...kan je helpen met:
- ▶ Het regelen van een noodpaspoort of laissez-passer (tijdelijk reisdocument).
  - ▶ Advies en bemiddeling bij het overmaken van geld vanuit Nederland.
  - ▶ Het in contact brengen met een plaatselijke advocaat of arts.
  - ▶ Het informeren van familie/relaties bij een ongeluk, ziekenhuisopname of overlijden.
  - ▶ Het onderhouden van contacten met de lokale autoriteiten.

Let op: Buitenlandse Zaken helpt niet met betalingen, ook niet van hotels, medicijnen, advocaten of een borgsom, en neemt geen geld of bagage in bewaring.

Aardbeving op Kos

Els Overes en haar twee dochters verbleven in juli 2017 in het tegen de berg gelegen Aegean View Aqua Resort op Kos, dat ze bij Corendon hadden geboekt. Op 21 juli schrokken ze 's nachts wakker van een bulderend geluid en een schuddende vloer: een aardbeving van 6,7 op de schaal van Richter, 31 seconden lang, waarvan het epicentrum nog geen 15 kilometer verderop lag. Uit alle appartementen kwamen gasten naar buiten, er waren tegels gesprongen, het zwembad had schade en er waren spullen omgevallen. Maar aan de gebouwen zelf was, op wat scheuren na, geen schade. Ze hadden geluk dat ze op de berg zaten: beneden in Kos-Stad waren hotels en gebouwen ingestort en doden en gewonden gevallen.

Overes, erg geschrokken van de gebeurtenis, nam contact op met Corendon om te informeren naar de mogelijkheden om eerder naar huis te gaan. Dat kon niet: gewonden en 'daklozen' hadden prioriteit en er werden geen extra vluchten ingezet. Bovendien was het vliegveld nog gesloten. De Calamiteitencommissie stelde een uitkeringsvatbare situatie vast voor Kos en de regio eromheen. Dit gold voor de reisorganisaties die door de gevolgen van de aardbeving niet meer in staat waren de reisovereenkomst na te komen. Maar bij Aegean View was de schade niet zo groot dat de vakantiegangers er niet meer veilig konden verblijven. Overes en haar dochters moesten dus blijven – ook al was de vakantiepret bedorven.

vertegenwoordiging is, kun je sinds kort ook terecht bij de ambassade van elk ander land van de Europese Unie. Zijn in een land helemaal geen ambassades of consulaten bereikbaar, omdat het er te gevaarlijk is (zoals in Syrië, Jemen en Libië), dan is Buitenlandse Zaken afhankelijk van de autoriteiten van het betreffende land. Maar in landen waar een (burger)oorlog heerst, is daar weinig van te verwachten. Ook als je gewoon op vakantie bent in België of Frankrijk, kun je aankloppen voor hulp en advies. En het kan verstandig zijn je te registreren bij een ambassade, bijvoorbeeld wanneer je alleen reist of omdat je een trekking gaat doen.

Rampen op reis

Om reizigers te beschermen bij rampen op de vakantiebestemming, is door de reisbranche in 2000 het Calamiteitenfonds opgericht. Calamiteiten zijn abnormale, onvoorzienbare gebeurtenissen, zoals een natuurramp of onlusten. Daar vallen gezondheidsproblemen, zoals vogelgriep,

niet onder. Eigenlijk is het een soort verzekering, zij het een goedkope. Per boeking van maximaal negen personen betaal je maar €2,50, althans als je boekt bij een reisorganisatie die is aangesloten bij het Calamiteitenfonds. Dat zijn in ieder geval alle reisorganisaties die zijn aangesloten bij de ANVR; zie voor de volledige lijst calamiteitenfonds.nl. Het Calamiteitenfonds betaalt de extra kosten wanneer een reis moet worden afgebroken of aangepast bij een calamiteit. Dat kunnen bijvoorbeeld de kosten zijn van repatriëring, een aangepast reisprogramma om de reis voort te kunnen zetten, extra verblijfskosten en de niet-genoten vakantiedagen.

De commissie bepaalt

Of iets een calamiteit is, een door molest of natuurramp veroorzaakte abnormale gebeurtenis die zeer ongewoon is in het bezochte land in een bepaalde periode, bepaalt de Calamiteitencommissie. Die bestaat uit vertegenwoordigers van de reisbranche, de ANWB en een adviseur van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De commissie kan bepalen dat voor een bepaalde bestemming vanaf een bepaalde datum een calamiteit met een zogenoemde uitkeringsvatbare situatie geldt. Bijvoorbeeld omdat de situatie levensbedreigend is, gevaar oplevert voor de gezondheid of omdat vervoer over wegen en vliegvelden niet meer mogelijk is. De reisorganisatie kan de reis dan niet meer uitvoeren zoals afgesproken. In de afgelopen zes jaar betrof het vooral overstromingen, bosbranden, vulkaanuitbarstingen en orkanen. (Dreigende) onlusten en aanslagen waren in slechts enkele gevallen verantwoordelijk voor een uitkeringsvatbare situatie. Van de terroristische aanslagen in grote steden was dat alleen zo bij die in Brussel en Parijs.

Als er een calamiteit dreigt, zoals een orkaan bij de Nederlandse Antillen, kan de commissie voor een bepaald gebied voor een bepaalde duur een uitkeringsvatbare situatie en/of een dekkingbeperking instellen. Dan vervalt de garantie van het fonds en zullen reisorganisaties als de wiedeweerga de reizen annuleren of aanpassen. Doen ze dat niet, dan draaien ze zelf op voor de kosten van eventuele repatriëring en aanpassing van de reis.

Gratis annuleren

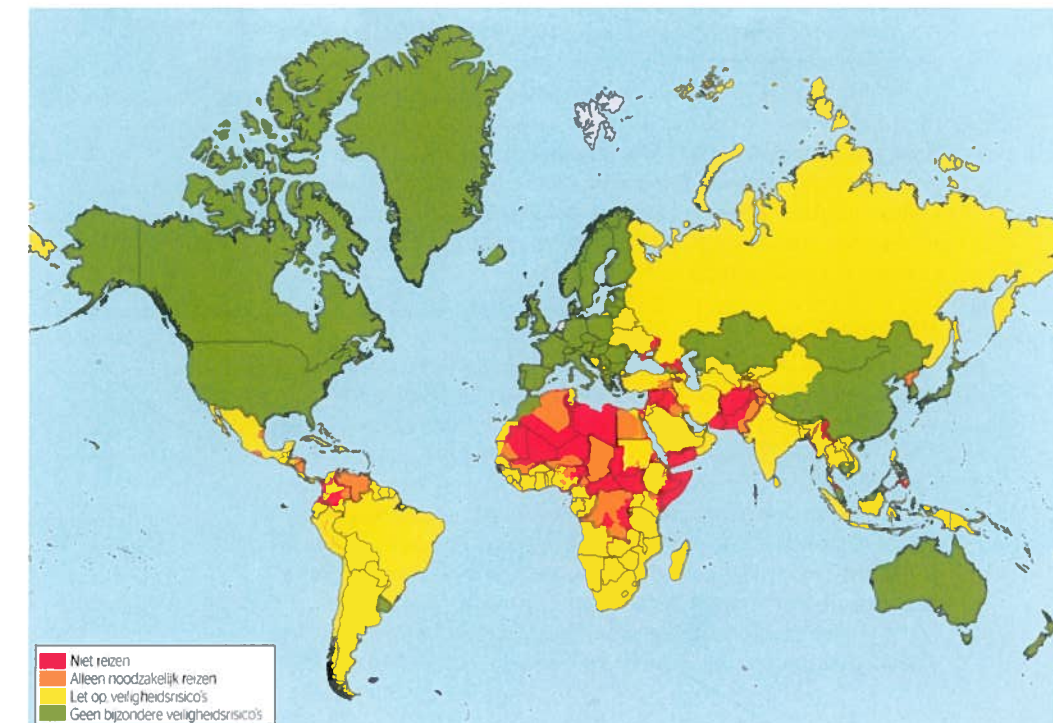
Bij een uitkeringsvatbare situatie (zowel bij een calamiteit als bij een dreigende calamiteit), kunnen vakantiegangers de reis vanaf drie dagen voor het geplande vertrek annuleren. In de

nieuwe wet over pakketreizen staat dat reizigers onder andere gratis kunnen annuleren als op de plaats van bestemming sprake is van ernstige veiligheidsrisico's. Dat kan dus ook als je hebt geboekt bij een reisorganisatie die niet is aangesloten bij het Calamiteitenfonds. In de praktijk kun je bij de betreffende reisorganisatie vaak ook omboeken naar een andere bestemming en/of vertrekdatum. Geldt er geen uitkeringsvatbare situatie en wil je toch annuleren, omdat je het niet (meer) veilig vindt? In dat geval is de opzegging aan jezelf toe te rekenen en moet je de annuleringskosten betalen. Die lopen op van 75% twee weken voor vertrek tot 90% vijf dagen voor vertrek. Soms stelt de reisorganisatie zich coulant op en biedt de mogelijkheid om naar een andere bestemming om te boeken. Welke wijzigingen je moet accepteren wanneer de reis niet zonder gevaar kan worden uitgevoerd volgens het aanbod, verschilt van geval tot geval. Bij de beoordeling van de omstandigheden speelt – alweer – het reisadvies van het ministerie van Buitenlandse Zaken een cruciale rol. Ga je bijvoorbeeld met een reisorganisatie naar een land waarvoor code oranje of rood geldt, dan is wijziging van de reis reëel en moet je die ook accepteren. De reisorganisatie is dan verantwoordelijk voor de eventuele kosten van repatriëring.

Of je een losse vlucht naar een bestemming waarvoor een uitkeringsvatbare situatie geldt gratis kunt annuleren, hangt af van het soort ticket (bij tickets van prijsvechters kan dat doorgaans niet) en van de voorwaarden van de luchtvaartmaatschappij.

Niet overal

Voor elk land heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken een reisadvies opgesteld, maar de Calamiteitencommissie beoordeelt alleen de veiligheidsrisico's op bestemmingen die de aangesloten reisorganisaties aanbieden. Dat voor een land als Libië namens de Calamiteitencommissie geen reisadvies geldt ondanks code rood van Buitenlandse Zaken, komt dus omdat geen enkele deelnemende organisatie er reizen aanbiedt. Geldt voor een land waar wel reizen worden aangeboden code rood of oranje, dan stelt het Calamiteitenfonds niet automatisch een (dreigende) calamiteit in. Zo gebeurde dat niet voor Tunesië op het punt van molest, omdat het ministerie hier expliciet voor waarschuwde en een ontradend reisadvies gaf. Bij molest is dan geen sprake van abnormale en onvoorziene gebeurtenissen – de eis om een calamiteit uit te kunnen roepen – waarbij het fonds de kosten voor zijn rekening neemt. ■

BRON: MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN, LAATST BIJGEWERKT OP 25-05-2018

OPMERKELIJKE RISICO'S IN DE REISADVIEZEN

Egypte 'Vrouwen kunnen het slachtoffer worden van *Bezness*, liefdesfraude.'

Tunesië 'Pas op voor jonge Tunesiërs die u proberen te verleiden.'

Zimbabwe 'Let goed op het aantal verblijfsdagen: het stempel in je paspoort is leidend, niet het werkelijk aantal dagen.'

Cuba 'Pinnen levert vaak problemen op, dus neem voldoende contanten mee.'

Argentinië 'Draag een kopie van je paspoort op zak.'

Cambodja 'Ga niet te snel in op uitnodigingen van vreemden.'

Vietnam 'Voor het besturen van een brommer, motor of auto van meer dan 50 cc is een Vietnamese rijbewijs nodig. Het is als toerist niet mogelijk dat te krijgen.'

China 'Buitenlandse en internationale rijbewijzen worden niet erkend.'

Albanië 'Op het platteland kun je geen geld opnemen.'

Polen 'Pas op als u gebruikmaakt van een taxi.'